

Any XV

Barcelona 23 de Octubre de 1902

Qualsevol catalanista
pendria de bona gana
a n' aquesta sevillana,
si volgués formá a la llista
com una nova conquesta

De dijous á dijous

Lo Gran Teatre del Liceo té ja complert son bagaje artístich pera la prop-venenta campanya teatral; y á fè que l'empresari senyor Bernis, pot ben dirse que ha fet un gran esforç pera contentar al públich barceloní, que de molts anys ensá desde las «óperas d' en Pere-bufa á Santa Creu», ha sigut aficionat als espectacles lírich-dramátichs, y que malgrat algun poca-solta que s' hi adormia, ha sigut també 'l primer d' Espanya en fruir la moderna música wagneriana. Desgraciadament fins ara, no sempre la execució d' aquestas obras, que tenen tant de sinfónicas, com de dramáticas, ha resultat tot lo afilligranada que 's requereix per no semblar un si es no es barroera, sobre tot en la fusta y metall de l' orquesta, que han surtit deficientes. Esperém reformar d' aquí per endevant nostre judici, per interés de la empresa, pel bon gust artístich y per la direcció del mestre Mascheroni, que portará el cap de la orquesta.

De pinyols dolsos no n' han de faltar, segons fa esperar el cartell, y LA TOMASA repicarà de gust son batall en llohansa dels artistas que 'n donguin més.

Tindrém obras novas al engrós: «Cristóforo Colombo» d' en Franchetti. l' autor de moda á Italia; «Euriante» de Weber y «Giovanna di Nápoli» del violinista Joanet Manen, casi nou com á mestre catalá; que n' ha deixat coneixer fragments al piano, que fan ganas de sentir la partitura complerta per orquesta.

* * *

Abandonat el projecte de vendre y enrunar el Teatre Principal, va semblar que 'ls mals vents bufaven sempre per l' antich colisseu; el teatre de Barcelona que fá enrecordar l' aranya d' oli penjada al mitj y la gent al carrer quan tocavan las onze del vespre.

Lo meu pare no m' hi deixava anar gayre, perque acabavan massa tart. Si tornés del altre mon, no 'm deixaria anar á cap teatre á las horas que ara acaban las funcions. Putxinel-lis y Cinematografs s' han gaudit molt temps de tant hermós Teatre, que no podia venir á menos, y ja un altre cop s' ha tractat seriosament de son enrunament, pera construhirhi la casa de la primera entitat nacional, la casa dels quartos: las oficinas del Banch d' Espanya.

Si va de debó com sembla, guárdem per d' aquí mitj any, una llagrimeta per l' avi de la Ciutat, y ens gaudirém de que uu altre Teatre més airós, més modern y més ben emplantat, ben aviat 'l substituïheixi, ab més bon profit de las companyías que hi representin.

Tot quan té vida, mor; y es de sentir que sigui ara justament que la Tubau, ab son treball personal y lo de la Companyía que dirigeix 'l senyor Palencia, havia lograt revifar-lo forsa, portanthi nombrós públich, desitjós de assaborir son ben triat repertori. Aixó, quan no 'ns enjegan aquestas comedias trivials, escarnidas del francès, bonas tant solzament per lluhiment de sastres y sabaters; compostas de figurons dins dels que no 's poden bellugar els artistas.

Aquella «Duquesa de la Vallière», trassumpto dels «Tres Mosqueteros» d' en Dumas, ens fa recordar ab nyonya el temps que passavam á estudi conjugant el verb «amar»; y ens fa pena aquell «Quevedo» encartronat de «La Reina y la Comediante» parlin com lo moderníssim Campoamor, que diu sense ampulositats:

Cada cosa es del color
Del cristal con que se mira.

Per favor, senyor Palencia, arreconi las cursilerías madrilenyas, y dónguins fruyts inédits del seu ó de altres ingenis, que 'n trobará; aixó sí, més sucosos que «Mi nuera» y que no abaixin la cara avants d' hora, com «Los sinvergüenzas».

* * *

Tant y tant 'm van aponderar la hermosura de la Blanca Iggius y tant vaig veure sos retratos enganxats per tot arréu, que he vo'gut anar á tafanejar á la Granvía, y tinguí mala sort; perque aquell vespre no s' hi van quedar en calsetets aquells tres senyors, com m' havían avisat que ho feyan; segurament la autoritat debia impedirho y per aixó 's van ficar al llit ab las calsas posadas. Aixó no ho havia vist may y 'n dono la culpa á n' els cavallers que hi fan aquellas riallas tant grassas. «El Paradiso» es una de las comedias més verdas; ja m' entendrán pe 'l color lo que vull dir; que s' han representat al Teatre «Antoine» de París, bastant mal engiponada en son desenllás, pero rublerta de xistes bons pera fer riure á la gent de la màniga ampla. La Blanca Iggius fa quedar malament als dibuixants y retratistas ab la hermosura més que freda, glassada de son rostre y sas formas esculturals, aguantantse dins son género, sens abusarne, com podria ferho, si tingués menos talent artístich del que li regoneixém.

* * *

Lo primer actor don Frederich García Parreño, tan estimat aquí per son treball, com per sas qualitats personals, se n' ha anat cap á San Sebastián, en quin Teatre Principal, y en qualitat de primer actor de la Companyía de donya Julia Sala, ha comensat la tasca ab la comedia «Tierra baja» que representa ab tanta perfecció y refinament de gust, qu' estèm segurs que haurá agradat.

Ab aquesta marxa s' ha guanyat nostre amich un primer lloch en la escena espanyola, que molt degudament li pertoca. La enhorabona desde LA TOMASA.

* * *

Parlant de Teatres y sense abocarhi tot lo que voldríam, s' han acabat las quartillas; no vos espantéu, be prou que hi tornarem; que hi ha més días que llangonissas... y ara demanant sa indulgencia, 's despedeix de sos lectors.

CALIXTE PI y XARAU.

LA VUYTADA

Desde 'l número anterior
fins al d' aquesta semana
hi há una distancia tan gran,
una transició tant llarga,
qu' he perdut fins lo recort
d' aquell temps en que cantava
ab aquella veu de baix
que Deu m' ha dat, entonada
á un especial diapason
que si un hi arriba... l' escanyan.
(Me reforeixo á aquell temps
que donava serenatas
als meus festius ideals
ab una llibertat franca,
per més que sols hi guanyés
aplausos. . y encare gracias).

Desd' avuy ja puch tornar
á cantar ab veu ben baixa,
segons jo vareig llegir
en paper imprés de barbas
que ab pastetas encastat
estava en las cantonadas.
Mes, com de sobras ja sé
que alló imprés es una trampa
per' agafá aucells de bosch
y tancarlos á la gabia,
(puig experimentalment
me consta bé, prou y massa);
com que 'l cambis d' un estat
al altre son la pantalla,
no volentnos garantir
totas las nostras pensadas,
'ja que sospesos estém
de la lley, y la lley mana,
y aqui d' un modo legal
¡no hi há més! qui paga, calla';
es per aixó que volguent
descriure aqui la vuytada
ab tots los seus *ets y uts*
m' hauré de quedá á las capsas.

Pró, com que tinch compromís
de posá al corrent sen' falta
de lo que hagi ocoregut
als lectors de LA TOMASA
perque aixis m' ho han ordenat
y porque 'm dona la gana,

EPIGRAMAS

Un pagés del más Melons
que es per cert un bon xich sort,
havent trinxat carbassons
digué á un dels seus minyons:
—Porta aixó als porchs de la *cort*.
--Sense faltarli al respecte,
(digué el minyó decidit)
ja que es menjar predilecte...
¿No faria més efecte
portarho als porchs de Madrid?

CATALA-NISTA.

faré *reticencialment*
y d' una manera vaga
pera no fer caure 'l pés
d' aquella infidel balansa
una revista de nom
ó al menos una semblansa.

La memorable sessió
concellera fôu la marca
de la Llibertat que 's dú
á la punta de la espasa
clavada ab bell mitj del Parch
al devant de la cascada
pera que privés lo pas
á la fatal cabalgata;
aquell tracte convingut,
jugat ab dos jochs de cartas
á dintre del *Paradis*
ab un *russinyol* que canta
quan fá la muda no més
al revés que ho fan las altras
menas d' aucells que 'ls seus cants
refilan quan no 's decantan,
significa un mal pas dat
que pot fer trencar las camas
al regionalisme nou
puig no estém per jochs ni farsas;
lo projecte de cambiar
horas de travalls y tascas
que han presentat lo Foment
unit ab societats altras,
es anunci clar d' haver
d' anar tota la setmana
oficials y dependents
ab la fiambra á la espatlla
com 'ls manobras, ben net
y.. ¡viva la Democracia!;
la mort d' en Zola, l' autor
de la novela lliurada
de rutinarismes llechs,
de preocupacions malsanas,
d' egoismes sempre vils,
de tendencias de camama,
de móvils los més ruins
de segons fins plens de farsa,
d' arguments molts d' ells plagiats,
y d' historias del tot mansas,
representa 'l terme, 'l fi
(mal pesi á n' els que 'l detractan)
del novelista exemplar,

— Jo no atino 'l que pot sé!
desde que vaig aná al ball
ab la filla del barbé
que, may més m' hi trovat bé
y haig d' anar sempre á caball.

Entra á casa d' un dagué
mes depressa qu' una dayna
la cambrera Salomé
perque l' hi dongui la vayna
d' un punyal qu' ella ha fet fé.
ABELARDO COMA.

del escriptor que no enganya,
del pensador elevat,
del filosof de més talla,
d' un héroe ab la ploma als dits,
d' un sér que honrava á sa patria;
los Jochs Florals d' Aragó
son proba patent y clara
de que en lo nostre país
la literatura tapa
tots els crónichs sufriments,
la malestruga y la gana,
mercés al númen-remey
de tots els doctors *Zapatás*;
l' entussiasme berlinés
pels capdills boers senyala,
que l' Alemanya ha posat
en berlina á la Bretanya;
las Exposicions-Parés
diuhen que 'l nostre Art no 's para:
l' enterro d' un escultor
catalá á la Cort (ab trassas
de no haverli tributat
honors dignes de sa fama)
demostra que allá á Madrid
están fets unas estátuas
quan d' artistas catalans,
per bons que sigan, se tracta;
y tots 'ls preliminars
de la overtura de *Cambras*
per aná á ferhi de... nas
molts dels pares de la Patria,
dictant lleys que á l' endemá
es convenient derogarlas,
venen á deixar sentat
que aquí sempre será... *Jauja*.

D' aquest modo m' he sortit
del compromís que 'ls parlava
contret ab els llegidors
estimats de LA TOMASA
de doná 'l compte per alt
de la passada vuytada...
Y á la Revista faig punt.
(Perdonéu sas molts faltas).

PEPET DEL CARRIL

ESPURNA

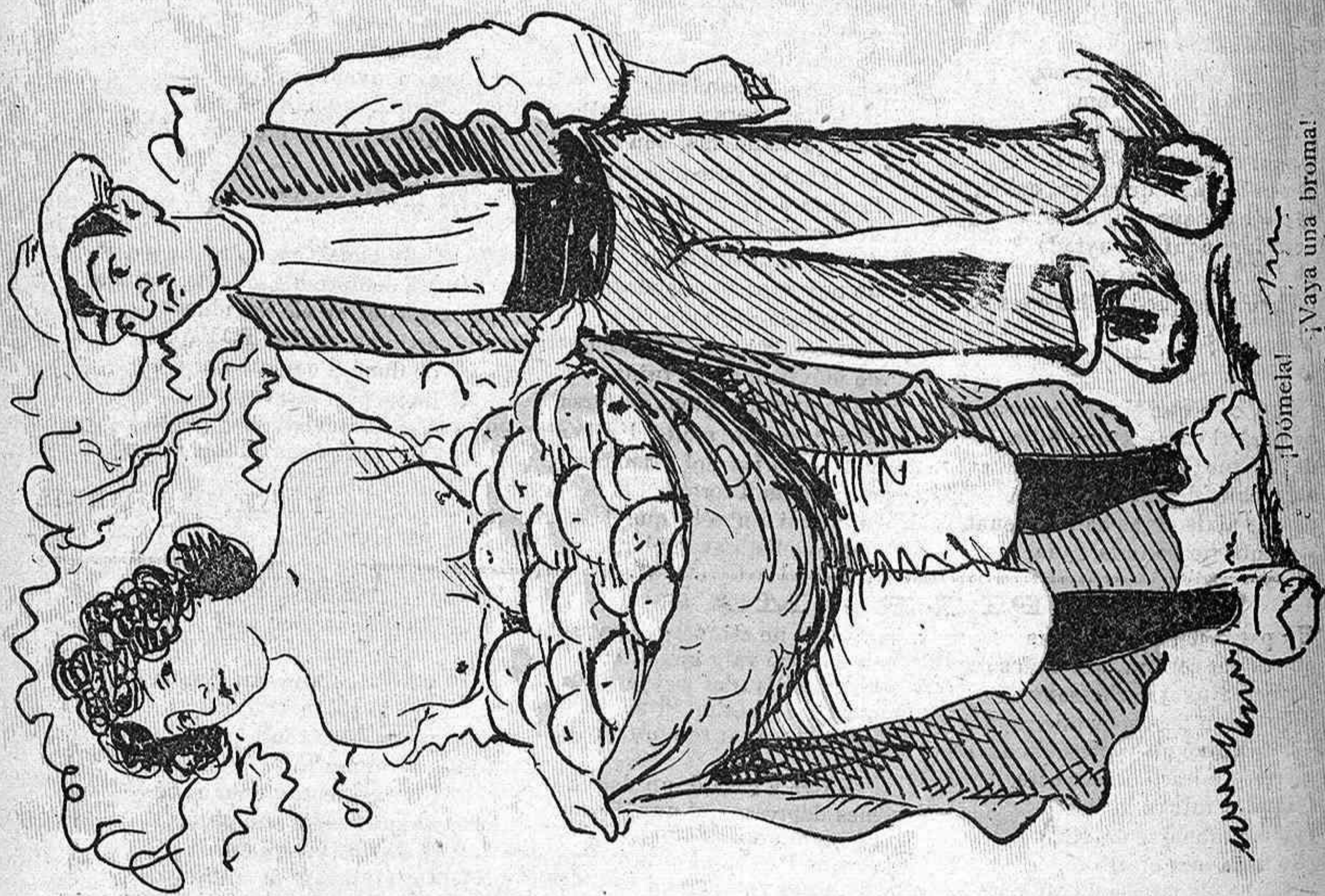
Envenena com verí
lo ví;
y arruina més que 'l foch
lo joch;
y nos dona molt que fé
la mullé.
Fer 'xó, lecto'; deus sabé
ab prudencia ben obrá,
ja que no convé abusá
del ví, joch y la mullé.
ALBERTET DE VILAFRANCA

Montadora
de bicicleta

¿Sab que penso, Reparada?
 ¿Será alguna cosa fonta?
 -No, filla: que com que monta
 es una plassa montada.

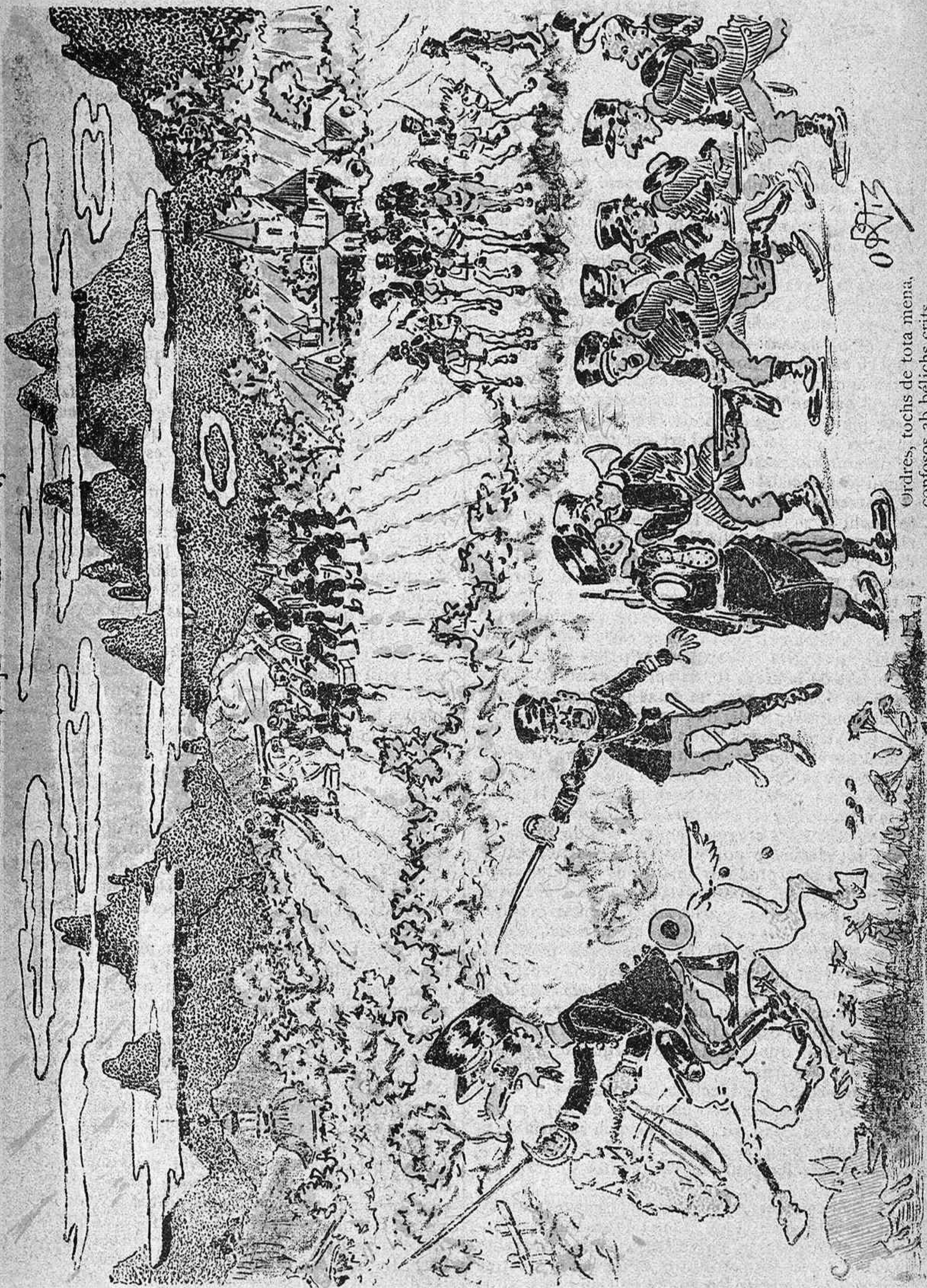
V. S. J.

¡Dómeia!
 ¡Vaya una broma!
 A la fi 'm farás cremá.
 ¡Y crémat! Jo cremo ja
 sols de veure aquesta poma.

PER UNA POMA

MANIOBRAS MILITARS

0813

Ordres, tochs de tota mena,
confosos ab bélichs crits...
y al fi de morts y ferits
sols n' hi ha una sabata plena

QUI SOCH

Retrato d' un artista pintat per ell mateix

Primament.. un servidò de vostés, y en segón lloch, un artista.

Al fer la meua biografia no tracto de jutjar los meus fets; no, senyors: tracto únicament de ferlos hi el meu retrato *estétich*, ó siga per fora, ja que per dintre no 'm coneix. Vull contarlos lo millor que puga, los fets més notables de la meua vida, y, si després de llegida, si després de comprendre la meua trista situació, no 'ls hi agafa ganas de treure's lo mocador de la butxaca pera aixugarse alguna llàgrima *sobrerera*, perdo lo que vulguin.

Soch un *bohemi*: no tinch cap ofici *conegut*; no 'm faig ab cap. A un home desgraciat, fins los oficis li giran la cara. ¿Treballar? Treballo de cap, y no 's cregui que me 'l tiri contra las parets, no; soch *artista*; pinto y á fora d' horas... busco qui m' alabi 'ls cuadros. Pinto per amor al art, per res més; la meua firma no te cotisació á la plassa. No 'm comprén ningú ¡desgraciats!

¿Antecedents? De primera *necessitat*. ¿Passat? No 'n tinch; si 'n tingués ja faria temps que me l' hauria *empenyat*. ¿Domicili? No sè si 's pot dir *domicili* de un piset sota teulada, compost de dos quartets menuts, molt menuts; semblan talment de *pa-riure*, y tant baix de sostre, que puch ben bè tenir una *conversació* tirada ab las *vigas*, sense que ningú se 'n enteri. A l' un cuarto hi tinch lo catre sense guarniments, y al altre, 'l caballet, la paleta y 'ls colors: las armas de la meua lluyta per la existencia. Sort tinch de 'l sol que may 'm deixa ¡pobret! es lo meu únich company; lo dia que no pot *sortir* m' envia una postal. ¿Lloguer? No 'n pago. Per mí sí que ja poden *corre* 'ls mesos; no hi por de que 'ls *deturi* encare que 's trenquin la *nou del coll*. L' amo, prou m' amohina: però jo no puch pagarli per la poderosa rahó de que ell es l' *amo* de 'ls *quartos*.

¡Ah! pero no 's creguin; aquest niu de poesia tot llum, tot idealisme pur y lliure de contribució, m' ha inspirat pera produhir cuadros d' un valor artístich indiscutible. Lo meu flich es pintar cuadros d' historia ¡y de tanta... *historia!* No pinto més que miseria: *La muerte en los labios* parodia del célebre drama d' Echegaray. Es lo millor que hi fet. Lo mérit d' aquet cuadro es que talment hi veurían la mort á la boca, sense *mossegarla*. *La Pantomima de la vida*, obra clássica *treta* de natural, que representa un pobre home pagant lo lloguer de casa *ab signos* y ab tres mil que no detallo perque no 's pensin que vulga alabarme.

Lo meu color predilecte es lo blau de cuyna; no pe 'l *modernisme*, no; sino perque... en fi, ja 'm poden entendre. Aixó sí; soch enemich acérrim de la *escuela bufa*, puig si alguna vegada hi pintat Sant Cristófol *nano* ha sigut per estalviarme pintura; per res més.

Lo meu carácter es dols com la llana *dolsa*: pacífich; no 'm fico ab ningú. Dotat d' un ánimo d' artista de primera forsa, penso *fondo*, molt *fondo* sense fer *soroll* y somnió per dintre: ni més ni menos que la senyoreta Floresta Rocamora de Camprosa, ab la

única diferencia que á mí no 'm fan llástima las *criaturas de pit*.

No tinch ni un cèntim: no ho nego; pero en cambi may ningú m' ha vist demanar una pesseta á ningú. *Per menos* d' un duro no *molesto* á cap amich. Alló es lo *narro* de la esgrima; jo ja 'n passo 'l *manuscrit gros*: y no 's creguin, ab tot y tenir la butxaca més *pelada* que un *quinto*, no *pateixo* gana; però ¡alto! aixó no vol dir que no 'n tingui. Sobretot que no 'm parlin de patatas fregidas: no las puch veure. M' agafa rabia de no poguerlas tenir al devant per. . . *escanyarlas*. Creguin que m' hi faria á *mossegadas*.

Perque, es lo que dich. ¿Qui menja avuy en dia? Quatre *morts de gana*: ni més ni menos; perque si tinguessin una mica d' instrucció no ho farian... ¡Home, si tot está adulterat! Aquí teniu los ous que 's *treuen* de gallinas *desenganyadas* y *raquíticas*, que no son bonas ni pe 'ls *toros*; lo pá es fet de cals de segona; lo ví 'l *trepitjan* per ferli abaixar la cara; hi ha sigró que ha *servit* tres ó quatre vegadas; la llet de burra es such de pastanagas *aburridas*! Es un escándol! y *sin embargo*, lo únich que no 's falsifica es *la gana*. Que diguin lo que vulguin, la *gana* sempre es *gana*, y qui no li agradi .. que ho deixi. Jo sempre diré lo mateix: lo menjar es un vici: si t' hi *acostumas* ja no te 'ns pots estar.

Bueno. Ara que saben lo que menjo, convé que 'ls hi diga com vaig vestit. ¿Trajes? Una temporada 'n tenia trescents y 's barallavan; ¡fora! Ara no tinch més que 'l que porto á sobre. Uns pantalóns que no volen gaire *franquesa* ab las sabatas; hi faltan al menos cinch dits per arribarhi. Si 'm veuen, sempre sembla que plogui. Lo *chaqué* fa deu anys que li faig la vida; quan vaig estar cansat de portarlo del *dret*, me 'l vaig fer girar del *revés*: no falta més que me 'l posi *de cantell*. ¿Sabatas? No més ne porto *per sobre*, perque *per sota*, toco de peus á terra. Si tingués lo *compromís* de pegar una puntada de peu á algú no podria ferho sense *comprometre* 'ls ulls de poll. Lo sombrero, 'l millor dia l' agafan per *indocumentat*; al menos fa deu anys que ha perdut la *etiqueta*; s' ha tornat *pochs modos*. Sort que al pobre home fias li tinch carinyo de portarlo tant de temps á sobre; y no 's creguin, ell també 'm porta estima-ció. Quan lo deixo en algun penja-robas de casa estranya ¿saben qué fá? plora. ¡Eh que es estrany! perque lo natural fora que *riqués* estant com está tot foradat. ¿Colls? no 'n puch portar: me *destrían* la barba.

En quant al físich, soch l' home més original que han vist: guapo. Aixó sí, val á dir la veritat, pero prim, molt prim. Tothom me diu que si no m' engreixo soch *home á l' aigua*. Tinch lo nas més llarch que més de quatre: uns ulls que 'm *saltan* de la cara; no sé si es que jugan *á corda* ó es que están tips de *iluminarme*; y 'ls cabells ¡Verge Santa! quíns cabells! Desafío á qualsevol catòlich-apostòlich-romá que tingui més *llana*. Soch un cap d' artista: tal com sona; sí, senyors; sí: lo meu cap es *intransitable*, es plé de gom á gom. Potser no 'm voldrán creure, però quan un amich vol parlarme á cau de orella, ha de dir als cabells que fassin lo favor d' *enretirarse* una estona. No he probat may de ferme *clenxa*! Deu me 'n guard! Aixó sería igual que obrir una *carretera* y tindria de demanar llicencia al Govern. Lo meu cap es *verge* de pinta y estisora. Vostés dirán que hi han barbers á quinze cèntims ¿ve-

ritat? Ja ho sé, però no m'agrada explotar á ningú. No sé si penso bé, però soch de la opinió que 'l cabell *surti lliure*; aixís s' estalvia 'ls trescents duros de la *quinta*. Y ara que hi penso ¿y la barba? Me arriba al segon botó de la ermilla, contant, contant per dalt! Per dirlosi que 'ls cabells de la barba y 'ls del cap se tocan! Lo millor dia hi haurán *cuestións*. En una paraula, tinch un cap, no com uns tres quartáns, no; un cap digne de figurar com adorno á sobre del piano.

Vostés dirán ¿un home aixís va á peu? Sí, senyors; perque la desgracia m' empayta per tot arréu. Jo prou he fet per manera de ser rich; pero no he pogut lograrho; y no per culpa meva, no; ho he probat tot, fins *emblanquinar* monedas de cinch céntims pera ferlas passar per pessetas, però ¡fills! se veu massa.

Lo únich bó que tinch, es no tenir cap aspiració; d'ich malament, ne tinch una: la de trobar una dona que m' estimi y 'm *barreji 'ls colors*. Fins ab aixó la desgracia 'm vé al darrera. Quan creya haver trobat aquesta dona... no la vaig trobar.

Figúrinse que estava enamorat bojament d' una senyoreta que vaig coneixe al café de Novetats; una dona elegant, *espiritual*... semblava de casa bona. Ella 'm feya creure que vivia de renta... Un dia la vaig trobar al carrer de la Riereta ab un cove de roba més grós que ella. Enterat de la familia: tots bons. Va resultar que 'l pare tenia una parada al *encant*, de *tototipias*, de capsas de mistos y ulleras *fumadas*; que 'l seu germà petit *afanava lo que li sortia*; que 'l gran tenia *huèspedes*; sí: tenia un *os á la esquena* ab vistas al carrer, y que sa mare no 's cuidava d' altra cosa qu' anar á la plassa y fer lo menjar... *escás*. En fi, una familia que si no estava á *presiri*, era per falta de *recomenacions*! Jo 'n volia treure un *grupo* y enviarlo á n' en Plantada!

Y no 's creguin, m' hi hauria casat. Era una xicota guapa; no tenia més que un defecte: un ull *de vidre*, pero ¡bah! ananthi ab una mica de cuidado no hi havia por de *trencadissa*.

¡Ja ho veuen si 'n soch de desgraciat! Un altre dia 'ls ho acabaré d' explicar tot.

De moment si, vista la meva mala sombra, son tant piadosos d' obrir una suscripció, farían una obra de caritat! ¡Ja faré com aquell que no ho veu!

JOAQUIM MALLEU.

En Jeroni Suñol

Sha mort á Madrid, aquest mestre escultor catalá. Tal com vola la papallona pe 'l demunt del llum que li ha de cremar las alas, feu en Suñol sa estada en la Cort d' Espanya, anyorant segurament la terra, però trobant allá espay pera desenrotllar son geni que 's veyá encongit aquí. No cal pas per aixó que l' olvidem; son Art feu honor á Catalunya, que també té recorts pe 'ls fills ausents. Sa modestia extremada y son bon cor envers sos paysans, son sa mellor corona.

Aprenent á Barcelona y ab gran penuria aná á Roma á fer sos estudis, barrejantse ab en Fortuny, en Tusquets, en Rosales, en Pellicer, l' Amado y tot l' estol d' artistes d' aquell temps, que foren sos companys. En son taller de la Vía Flaminia 's reunían pera tractar no més que d' assumptos d' art y lluhir en son humorisme garibaldinas y chambergos, que ja pels carrers de la ciutat dels Papas no podían usar sens veures atropellats per la policia d' un poder decadent.

Enamorat del classicisme, sa primera estatua «Dante» que posseheix la Diputació provincial de Barcelona, fou una revelació que ningú s' esperava. Recordant lo «Moisés» d' en Miquel Angel y son precepte, modelá l' estatua que podia rodolar timbas avall sens esmicolars, avansant á sos companys d' Art, inclús en Nobas, que poch avants havia compost també 'l «Dante», la «Beatriz» y l' «Aristóteles», que féren un succés. Greument malalt de la febre malharia, que s' encomená cayent al Tíber, d' ahont lo tragueren sos amichs mitj ofegat, ha fet son pas per la vida, produhint molt y bó, com «Las temptacions de Jesús» y 'l «Petrarca». Sos caps d' estudi y els retratos son fets ab fermesa y seguretat al modelar, sens descendir may á la nimietat escrupulosa ni mancar el detall més delicat.

Com escultor decorador, tenia molta gracia y una factura molt viva, valentli aixó, 'l que may se pogués aconseguir la feyna, que lluheix en Palaus de la Cort, per ahont treballava sense may parar.

Fou bon mestre, acadèmich y professor de la Escola de Sant Fernando, plassas que 's tenia ben guanyadas tant solzament repassant la nombrosa llista de sos treballs.

Descansi en pau.

En la mort de 'n Zola

Perque amant de la justicia
(*j' accuse*) un jorn vas cridar,
y tu sol en contra un poble
vas lluytar com un gegant,
arrancant de la deshonra
y del presidi brutal
ab un ignocent que sufria
castigat com un malvat..
Perque altiu com un atleta
los teus punys vas aixecar
proclamant fort l' ignocencia
de un juheu desventurat..
Avuy que ton cos inerte
dins de freda tomba jau,
quan lo mon enter te plora

y ton nom se veu brillar
rodejat de llum y gloria
per tota la humanitat,
quan monarcas poderosos,
de ta patria fers rivals,
curvantse devant del geni
te proclaman immortal..
dins de Fransa, dins ta patria
s' ouhen crits de alguns malvats
que calumnian la teva honra,
y 't califcan d' estrany!
Estrany tu, tu que á la Fransa
la vas immortalisar!
Estrany tu, l' autor insigne
de aqueixa obra colossal
qual entorxa lluminosa
eternament brillará!

Estrany tu que tantas glorias
á sas lletras has donat!
Tu, que de 'ls fills de la Fransa
ets de 'ls grans, entre ls més grans!
Sort que quan falsos patricis
te escatiman lo seu plant
y ab ingratitut insigne
't califcan de estrany,
lo mon ta memoria ensalsa
y t' aixeca un pedestal
hont la llum de lo teu geni
eternament brillará;
lo pedestal de la gloria
que ab ton talent has guanyat!

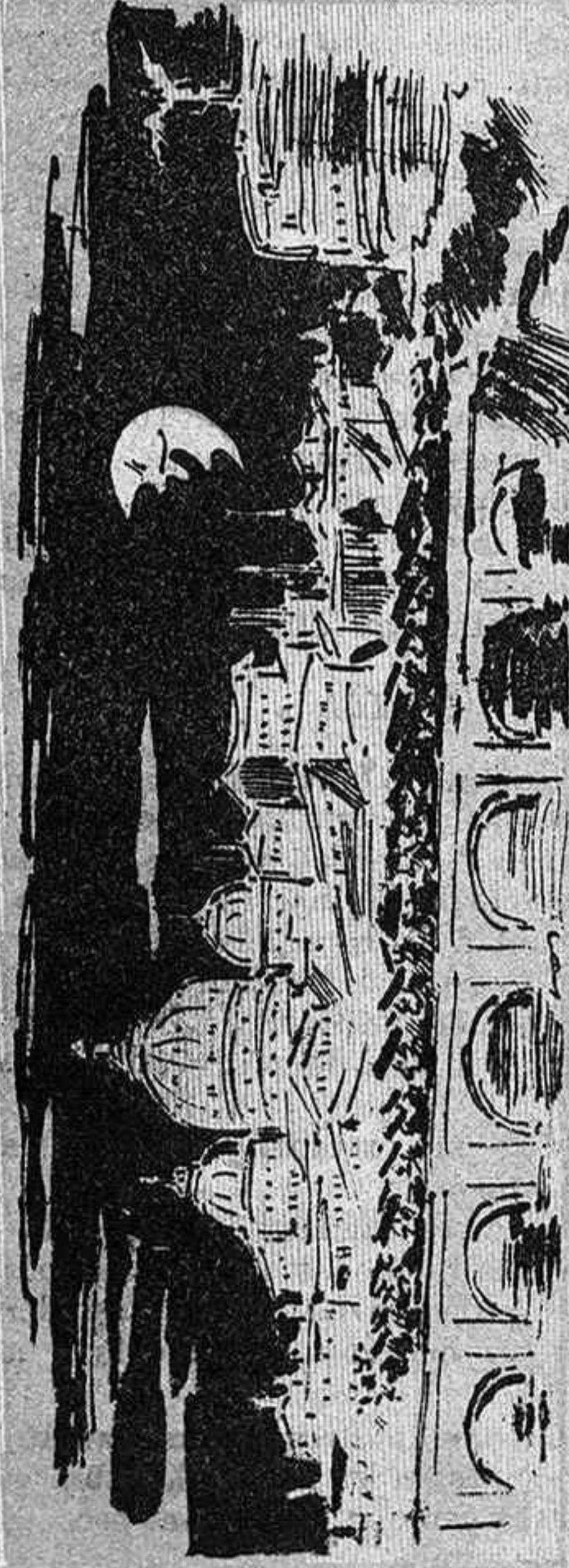
EMILI REIMBAU PLANAS.

Brillant pelegrinació que ha sortit camí de Roma en mitj de gran ovació.

Ab devoció edificant anavan els bons catòlics tot el viatge resant.

Ab l'andatxo dels anyells passavan els ponts del Tíber com professó de martells.

Alguns dels que hi han anat diu que sols han vist del Papa lo que veuhem dibuixat.

PRINCIPAL

Lo públich barceloní te molt bona flayre; tant bon punt olora art de debó, hi corre, com ha succehit al estreno de *La Arlesiana*, lo dolcíssim idili de 'n Daudet, poeta conegut.

Trassém aquestas ratllas, sota l' impressió de l' estreno y habentnos fet carrech de l' obra molt malament, per l' excés de gent que omplia el teatro.

No cal pas parlar ni de la obra literaria, ni molt menos de la part musical d' en Bizet, sino de la execució instrumental que el senyor Palencia ha confiat á n' en Crikboom y sa orquesta.

La execució que va tenir la part musical de *La Arlesiana*, no l' havíam sentida en cap més teatro de Barcelona fins ara, y aixó que els ballables se tocan en concerts, perque 'n son dignes. Ja la forma correcta de presentarse els professors va impressionar al públich agradablement, quedantse parat al escoltar la execució pulcra y afligranada de la Obertura, tant detallada y marcant els acorts musicals ab molta justesa y finura. La fusta y metall parlan ab suavitat y dolsa afinació; la corda detalla, y el mestre parteix els compassos ab la minuciositat y justesa de temps.

La execució dramática es molt encertada y seria. La senyora Tubau pcsa á proba son talent; lo senyor Reig no ha fet res com *La Arlesiana* y la senyoreta Palma en son paper de noy s' emporta al públich. Tots els actors s' han lluhit y ho fan ab carinyo y bona fé.

Lo decorat es bonich y ompla bé la obra, encara que de bon trós no 's pot comparar ab el que varen pintar pera Novetats els escenógrafos catalans quan l' empresa del rumbós é inteligent senyor Mir.

ROMEA

Dimars últim s' estrená lo drama titulat *L' escolanet de la Potla* que segóns los cartells era *original* dels Srs. Ferrer y Codina y F. Giralós, y desde las primeras escenas vejerem que lo de original hi sobrava, ja que 'ns anava recordant á la coneguda de Feliu y Codina *Maria del Carmen* intercalanthi además l' assumpto tractat ab la del Sr. Godó *La pubilla de Caixaàs*, pera trobarnos en lo final del primer acte de *Juan José*.

En lo segón acte no passa rés y lo que passa 'ns torná á recordar á *Maria del Carmen*.

Vingué lo tercer, que es altament fals y per lo tant inverossimil y desde mitj acte 'ns recordá la més popular obra de Feliu y Codina *La Dolores*, no deixant hasta el final casi sos mateixos pensaments y moviments escénichs.

Per lo dit, creyém que nostres lectors haurán vist que lo de *original* que resan los cartells hi sobra y per aixó hem subratllat la paraula; per lo tant poca gloria creyém donará á sos autors.

La execució se resentí de falta de ensajos; ab tot, lo Sr. Borrás en una escena del segón acte se mostrá altra vegada ser un verdeder mestre, per lo que lográ una ovació.

Pera divendres está anunciat l' estreno del saynete del Sr. Russiñol, titulat *Lo malalt crónich*.

NOVETATS

Vegin la revista de la setmana passada, ja que no 's pot dir altra cosa, puig los plens segueixen continuament, los aplausos seguint y lo públich admirant tanta riquesa y propietat artística.

CATALUNYA (Eldorado)

Los noms dels autors de *La manta zamorana* y l' éxit que obtingué á Madrid al estrenarse, 'ns feya esperar que sería una obra notable y no es més que una de tantas y que pot durar en los cartells tot lo temps que la Empresa tingui compromís en representarla.

TIVOLI

(CIRCO EQUESTRE)

Molt ben rebuda signé Mlle. Optat en sos trevalls de equilibri en lo trapeci y acrobatichs en la barra fixa y trapeci, que encara que no constituhiren cap novetat, mereixen l' aplauso per la llimpiesa ab que foren executats.

Segueixen essent admirats ab justicia la familia Fredianis y Mr. Henau, el pintor sense brassos, que per la maestría ab que pinta els quadros, cada día son arrebatats per los aficionats á la bona pintura.

GRAN-VIA

Entre algunas obras del género libre que explota la Sra. Iggius, 'ns ha donat alguna representació de obra dramática que ha posat de relléu sas notables facultats artisticas.

Entre aquestas cal menciohar á *Anima*, drama de la distingida escriptora italiana Sra. Roselli y que se remonta á gran altura per sa intensitat dramática y per son llenguatge sumament pulcre.

En aquesta obra observarem en la Iggius ser artista de cor y talent, ja que ab gran maestría li veierem fer en lo final del primer acte una transformació difícilísima.

També 'ns ha donat alguna representació de *Zazà*, obra que era esperada ab verdadera ansietat, tant per los aficionats á los días de funció *verda*, com á los de funció *blanca* (sobrenom que la Empresa dona en certs días y segons lo color de las obras.)

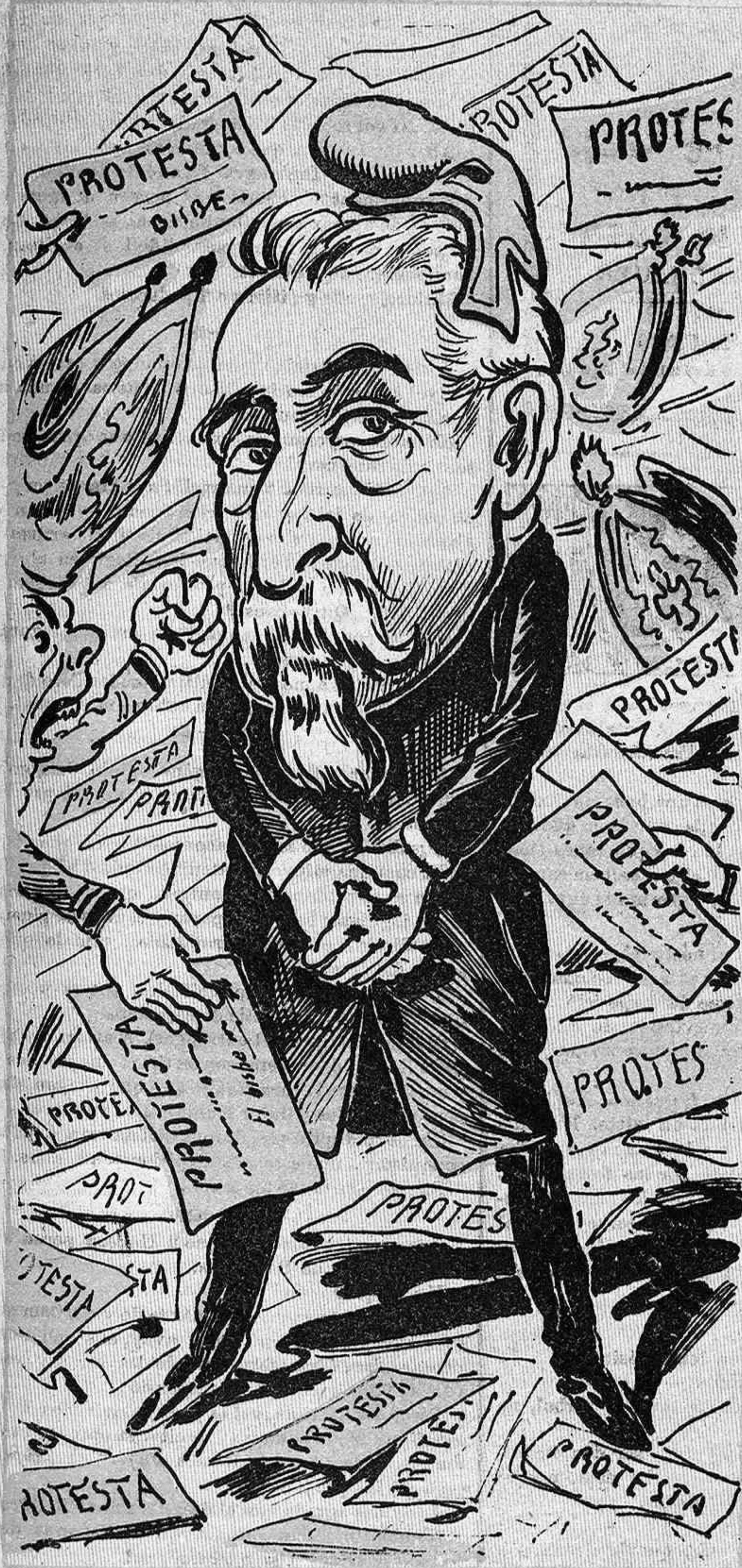
Los primers quedaren desconsolats perque esperavan veure grans lleugeresas en la protagonista y els segons desilusionats per trobar que la Sra. Iggius no té lo coneixement artístich de las actrius que l' han precedit en la protagonista.

Resúm, que *Zazà*, avuy per avuy encara en resulta ser la eminent Mariani la verdadera creadora.

UN COMICH RETIRAT

POT-POURRI

En Combes, qu' es el francès que ab el clero no hi vol festes, aguanta 'l gran temporal de hidrofóbicas protestas.

Aquet ja va pels recons ofegantse 'ls panallóns.

De Fransa el vent l'acompanya per enredarnos á Espanya

LA TOMASA CUPÓ PRIMA N.º 50 (1)

Que dona dret á adquirir per

DOS RALS

lo drama en tres actes y en prosa

L'alegria de la casa

original de D. F. GIRBAL JAUME

qual preu corrent es lo de

DOS PESSETAS

(1) Caduca als vuyt dias ó avans si s' agotan
ls exemplars.

Ens alegrém de que hagi sigut sobresschida la causa que s' havia format á nostre estimat amich el notable escriptor en Joan Margall pe 'l seu article «Patria meva» reproduhit en infinitat de periódichs.

Veritablement l' esmentat article es una bona manxiula aplicada als que 'ns miran ab mals ulls, pero com que han tingut de regoneixer aquets y tots la rahó que tanca, han fet justícia, y al istil de Pilat han dit: «No li trobém causa».

Moltas felicitats amich Maragall, y per molts anys.

L' arcalde de Reus ha demanat al nostre els reglaments de las Exposicions que s' han celebrat á Barcelona pera ab ells guiarse á fi de portar á terme la Exposició Artística-Industrial que la ciutat de Reus tracta de celebrar.

Però nosaltres, en el lloch del Sr. Amat contestariam á l' Alcaldia reusenca:

«Benvolgut colega: *Donde las dan las toman*. No hi ha reglament. Una negativa 'n mereix un' altre. Recordis de que Reus ha sigut l' única població catalana que s' ha negat á portar els gegants á concurs per las festas de la Mercé. Y aixís com hem passat sense ells, lo mateix haurian fet que 'ns haguessen de fer un gran servey. Si vol reglaments, empésquissis. Repeteixo: *Donde las dan las toman*, que diuen vostés, els del Ajuntament republicà de Reus.»

A Madrid se 'ls hi acaba l' aygua dels dipòsits.

Y tindran de beurer aygua térbola.

Aixó ray! En un país hont tot ho es tant de térbol, no vindrà d' un pam.

Ademés, l' enterboliment de l' aygua poch deu importalshi. Lo trist seria que se 'ls *ennuvolés* la vista, porque no podriam veurer certas cosas ben claras...

Verbigracia: els pressupostos.

Aixó, aixó convé veurer ben clar, que lo demés son platonismes.

¿Qui ho entén aixó dels generals boers en sa anada á Berlin?

Mentres el poble 'ls afalaga, ovacionantlos y menjant-se 'ls —com se sol dir— á festas, el govern d' aquell país s' excusa de ferlos la més infima demostració de benvinguda. Ni vol rebre 'ls l' emperador ni cap ministre.

Ah, ¿que apostém que tot aixó es pera no indisposarse ab els amichs d' Inglaterra? Es alló de llops ab llops.

Regularment els Estats tots pensan d' igual manera, aixó es, aclaparar al débil y llepar al poderós. En cambi els pobles per una homogenia difícil d' explicar simpatizan sempre ab l' abatut.

Millor per ells y pitjor pe 'l poderosos.

✱

Nostre compatrici el notable esculptor catalá en Geroni Sunyol acaba de morir á Madrid, victima d' una malaltia que fá temps l' agreujava.

Ha mort anyorant sa terra nadiuha quan més desitj sentia de retornarhi.

Aqui se li hauria fet un sepeli forsa granat, puig contava ab amichs de debó que haurian acompanyat son cadavre ab els honors que 's mereixia el distingit artista desaparegut.. A Madrid, per lo que hem llegit en algún periódich, l' enterro del esculptor catalá va veurers bastant desanimat. Quare causa?

Donchs porque 's tractava d' un artista, segurament, y encare nó de la camada.

Ah, si arriba á morir-se l' últim banderillero d' una cuadrilla!... Ja haurian vist quin enterro més granat.

✱

Ara, com ara Espanya—segóns opinió dels governants está sobrerera de papers de plata, y no sab pas com gas-tarlos.

Y ¿saben lo que se li ha aconsellat? No que 'ls posés á rédit com una minyona entenimentada ó bé que 'ls esmer-sés en cosas profitosas; al contrari; que se 'ls *reventés* comprant joguinas: barcos de paper y canóns de plom.

Es dir, una escuadra formidable... com la que teniam avans del petardo.

Y aixó 's farà per disposició dels tutors y curadors y fins creeh que... del metje de capsalera.

Se farán barquets (al extranger), s' armarán (¡!), se fon-drán lingots d' or pera convertirlos en *planxas* d' acer, y un cop llesta la *formidable*, au, que vingan desocupats pera passejarlos y lluhir l' uniforme... y després... després.

Oh, no 'n duptin pas, d' aquesta feta cap á Gibraltar á conquistar... una estomacada pitjor que l' altra.

Eh que podria ser tot aixó?...

✱

Han circulat rumors de que 'l Govern pensa suspendre l' Ajuntament de Barcelona.

Y ¿per qué?

Oh, porque te ganas de donar fe de vida. Com que ningú se 'n adona dels *conspicuos* d' avuy, ells que totas se las pensan, han *ileyal* ferne una de las sevas, y velshi aqui porque fan correr lo de la suspensió...

Però, per llástima, val la pena de avisarlos á 'n aquets *estadistas*: No provin pas d' escitar la opinió. Avuy ha passat de moda aquella sarsuela *Jugar con fuego* per més *joya clásica* que li digan.

Avuy ens agrada més el desastrós final de *El cacich*.

No oblidin els *conspicuos* aquells lletreros de cert fa-bricant d' armas: *O, o, ojo cazadores!*

✱

El Govern està preocupat.

¿Y aixó?

Senzillament... No sab quin serà 'l cap-grós,—dich,—el cap-padre que iniciarà el debat polítich en el Congrés.

Caratsus! Ja es un cas *grava*, aqueix!

Ah, bé, pero més avall ja 'ns diuen que la cosa està salvada. Ja hi há qui s'encarrega d'anunciar una interpelació sobre l'assumpto de... ¡la barreja del pebre vermell!

Además s'espera un nou espectacle; la interpelació del senyor Lerroux sobre... *la situació anormal en que viu Barcelona*.

Hola! No ho sabíam.

¿Vol dir senyor Lerroux que s'hi viu molt *anormalment* a ca 'n Justin?

Preguntiu al amich Junoy. (Y després diguimho en secret).

✱

L'altre dia vá conferenciar ab no se qui el *ganadero* Veragua—avuy ministre de marina—sobre la venda de material del arsenals.

Si home, si, vénguisho tot, que pe 'l servey que fá no cal mantenir menja-pans que ho guardin.

Lo inservible en un instant

s'ha de portar al Encant.

✱

Quin número més cabalístich el 69! Y dihém aixó perque *nada menos* que 69 bisbes francesos han firmat un manifest (¡burrango!) exposant sas reclamacions contra la lley votada pera acabar ab las associacions religiosas... ilegals.

¡Xixantá nou bisbes!... ¡¡69!!!

Aquesta coincidencia no 'm cap a la barretina.

✱

El Papa, *pobre y tot com es*, ha tingut humor de rebre a una nombrosa pelegrinació composta gayrebé tota de nobles húngaros...

Aquets li han ofert regalos de gran valor.

Els nostres pelegrins també han ofert al *pobre presoner* grans regalos en moneda *contante y sonante* la qual ha sigut expedida a gran velocitat en direcció a la porteria celestial, es dir, a nom de Sant Pere, a fi y efecte de que 'l vell pescador y ex-Papa se 'n puga comprar roba d'hivern.

No hi há més; l'afavorir als pobres es una de las virtuts més dignes d'elogi.

No hi fá res que 's descuydi la ensenyansa... ¿De quan ensá es més útil aixó que alló?

Primer que tot hi há que salvar de la miseria al *pobre de Roma*. Lo demés son trons.

✱

Atentament invitats assistirem dilluns passat a la inauguració del Hotel Colón, situat com saben nostres lectors a la plassa de Catalunya, cantonada al passeig de Gracia.

Lo senyor Vilaséca (Arturo), dueny de dit Hotel, una vegada més ha fet gala de son imponderable gust, ja que no ha perdonat gasto de cap classe a fi de que l'Hotel Colón fós lo primer de Barcelona, lo millor de Espanya y un dels més notables del mon.

Las habitacions están montadas ab un luxo y propietat imponderables.

Felicitém al senyor Vilaséca per son desprendiment y felicitém també a tots quants artistas han cooperat en montar tant magnífich establiment, que dit sia de pas, ha colocat a nostres industrials a envejable altura.

✱

Segons diu en Moret, desde las vinentas elecciones s'ha ura de procurar que els presidents de *mesa* sigan gent com cal.

¿Com que?..

Perque miri, seryor Moret, qu'ells están fets a comptar molt bé els redolins que, en días d'eleccions els entregan els candidats adictes, y aixó la gent com cal no ho mira...

Pero tampoch vol comprometer's.

Ens sembla que l'*home de las Colonias* no lograrà el seu objecte; sobretot si no 's desfá de la paraula *com cal*. Ara, si la substituheix per *tant se val*, las eleccions podran ferse ab tota seguritat.

Sempre ho hem vist aixís y a 'n aquest mon hi ha cosas perdurables.

✱

La sangonera Garcia Faria torna a bellugarse en busca de sus *pretendidos derechos*.

¿Drets, senyor Garcia?

Dochs esperils... assentat.

✱

¿Qué ja ho saben?

S'ha d'inutilisar el grrran acorassat *Carlos V*, s'han de fer adobs a la xemaneya del *Rio de la Plata* y no sé quinas milloras més a altres barcos de la marina de guerra...

¿Ens vo en creurer?

Renunciin *generosamente* a la bondat dels barcos y construheixintlos de nou per més que 'n Silvela digui que son *fantasmagorias*, perque encara hi guanyarán.

Las sabatas poden resistir mitjas solas, pero els barcos, no. De modo y de manera que lo més ben pensat seria buscar un drapayre y que 's fés càrrech de tot.

Y fora mals-de-cap.

Suscripció

pera benefici de la viuda y fills del malograt poeta en

Marian Escriu y Fortuny.

Queda oberta en nostra Administració

G, S RAMON, G

Cristóbal Moles.	1	ptas.
Ferrán Anquisi de Tarragona.	3	
Rafael Homedes de.	1	
Abelardo Coma.	2	
Ramón Amorós Estebanell, de Vilassar.		
(Segona remesa).	1	
A. R. Triadó.	5	
F. Carreras P. de La Bisbal.	2	
J. Oliveras y Pi.	0'50	
B. Carreras.	1	
Joaquím Planas.	1	
Joan Llopart.	5	
Ramonet del Café.	1	
(B. S.)	5	
Pedro Morellón Falcón (a) Aygua-Freda.	1'25	
Joseph Barbany.	5	

TOTAL. 34'75 pts.

Suma anterior. 46

Suma actual. 80'75 pts.

Continua oberta la suscripció.

XANEAYNA

—Diu que 'l sagristá la busca?
 —¡Que 'ns ilumini el Senyor!
 —Al menos ¡valgam la Verge!
 —'gués sigut un servidor...

—¿Y la seva majordona?
 —De Roma encar no ha tornat.
 —¿Tampoch la meva! Jo 'm fris.
 —Jo estich trist y capficat.

—Vamos á fer lo *gotet*
 á casa de la Pepeta?
 —Pero...
 —Soch de la *secreteta*
 ya lo guardaré en secret.

—¡Olé! Brindo por usia
 y por su noble mamá...
 —Y entre tan, la roba bruta,
 diguin ¿qui la rentará?